

Αγάπη & Έρωτας - Απαντήσεις

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο «Μικρό δοκίμιο για τον έρωτα»

A1. Οι δύο βασικές κινητήριες δυνάμεις που αναφέρονται στο παραπάνω κείμενο είναι ο έρωτας και ο θάνατος. Οι έννοιες αυτές συνυπάρχουν αρμονικά στο σύμπαν και ευθύνονται για την αιωνιότητα της ύπαρξης του κόσμου, αφού η μία κατάσταση εναλλάσσεται συνεχώς με την άλλη και δημιουργείται ένας κύκλος. Ο έρωτας κατά κάποιο τρόπο ταυτίζεται με τη ζωή και ο θάνατος με την παρακμή που οδηγεί τελικά στην αναγέννηση.

A2. Παρόλο που ο κόσμος κινείται από δύο δυνάμεις, τον έρωτα και τον θάνατο, ο άνθρωπος τείνει να βιώνει τελειώς διαφορετικά την πραγματικότητα από ό,τι θα έπρεπε. Το παραπάνω οφείλεται στο ότι οι θνητοί επιδιώκουν να αντιλαμβάνονται και να απολαμβάνουν ό,τι τους ευχαριστεί και τους διασκεδάζει, ενώ αδιαφορούν και αποδιώχνουν εκείνο που τους δυσαρεστεί. Όλοι μας θέλουμε να βρισκόμαστε μέσα σε μία ατέρμονη γιορτή και χαρά δίχως να βιώνουμε αρνητικές εμπειρίες και συναισθήματα. Ωστόσο, η πραγματικότητα διαφέρει μιας και η κατάπτωση ή ο θάνατος κατέχουν αξιοσημείωτο ρόλο στον κύκλο της ζωής.

B1.

κραταιές = βασικές, κυρίαρχες

αϊδιότητα = αιωνιότητα, αθανασία

τέρπει = ευχαριστεί, διασκεδάζει

υφίσταται = διατηρείται

κάλλος = ομορφιά, το ωραίο

B2.

- Τα συγκεκριμένα φάρμακα εγγυώνται γρήγορα αποτελέσματα.
- Αντιλαμβανόμαστε τη λύπη σας, καθώς η κατάσταση γίνεται ανυπόφορη.
- Πρέπει να αποδιώχνουμε τις αρνητικές σκέψεις, σκεπτόμενοι το υπέρλαμπρο μέλλον που μας περιμένει.
- Η καθηγήτρια μάς υπαγόρευσε το ποίημα του Κ.Π. Καβάφη για να εντοπίσουμε τους κειμενικούς δείκτες.
- Παραβαίνεις κάθε όριο με αυτή την ακραία συμπεριφορά.

Γ1. Ο συγγραφέας επιχειρεί μέσω της αναλογίας να αποδείξει ότι εάν δεν υπάρχει ο θάνατος δεν μπορεί να υπάρξει και η ζωή και ότι ο θάνατος δίνει αξία στο να υπάρχουμε. Ξεκινά παρουσιάζοντας μια σειρά από παραδείγματα, τα οποία είναι

Έξυπνα και Εύκολα!

οικεία στον κάθε αναγνώστη, αφού τα συναντά στην καθημερινή του ζωή. Απώτερος στόχος της αναλογίας είναι ο αναγνώστης να οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι «έτσι και η ζωή υπάρχει και κατανοείται μόνο χάρις στον θάνατο». Χάρη στο α' σκέλος γίνεται κατανοητό το β' από τον αποδέκτη του κειμένου.

A' σκέλος	B' σκέλος
1. άνοιξη και καλοκαίρι (φθινόπωρο και χειμώνα) 2. ημέρα και φως (νύχτα και σκοτάδι) 3. ζεστό (κρύο)	ζωή (θάνατος)

Η χρήση της αναλογίας στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι αποτελεσματική και επιτυχημένη καθώς το δοκίμιο μιλά για έννοιες οι οποίες δύσκολα γίνονται αντιληπτές από τον ανθρώπινο νου. Πρόκειται για έννοιες, όπως η ζωή, ο θάνατος, η αγάπη και ο έρωτας, για τις οποίες χιλιάδες χρόνια πραγματοποιούνται μελέτες, οι οποίες μέχρι και σήμερα δεν είναι απόλυτες και συγκεκριμένες.

Γ2. Η συνοχή μεταξύ των δύο πρώτων παραγράφων πραγματοποιείται με τη χρήση της αντωνυμίας «αυτές», η οποία αναφέρεται στις δύο έννοιες που έχουν αναφερθεί στο τέλος της πρώτης παραγράφου «ο Έρωτας και ο Θάνατος». Νοηματικά η δεύτερη παράγραφος συνδέεται με την πρώτη μέσα από μια σχέση αιτιολόγησης, αφού στην πρώτη παράγραφο αναφέρεται ότι «δύο είναι οι τιμονιέρηδες που το κατευθύνουν ...ο Έρωτας και ο Θάνατος». Στη δεύτερη παράγραφο μάς απαντάται το ερώτημα «γιατί συμβαίνει αυτό;» και η απάντηση είναι γιατί «εγγυώνται την ύπαρξη και την αιδιότητα του κόσμου, με την εναλλαγή της μιας κατάστασης με την άλλη. Δεν θα υπήρχε ο κόσμος έτσι όπως τον ζούμε και τον γνωρίζουμε εάν καταργούνταν η μία απ' αυτές τις δύο δυνάμεις, και δεν μιλάμε φυσικά σε γήινο επίπεδο αλλά σε κοσμικό».

Δ1. Το κείμενο διαθέτει πληθώρα γλωσσικών επιλογών από τις οποίες μπορούν να επιλέξουν δύο οι μαθητές για να συντάξουν την απάντησή τους.

Ενδεικτικά:

- μικροπερίοδος λόγος
- χρήση νοηματικά φορτισμένων λέξεων
- α' ρηματικό πρόσωπο
- παραδείγματα από την καθημερινότητα
- αναλογία

Έξυπνα και Εύκολα!

Δ2.

- ▶ θνητοί και αθάνατοι: ο Έρωτας και ο Θάνατος (1η παράγραφος, άνω και κάτω τελεία) → επεξήγηση στο «δύο είναι οι τιμονιέρηδες»
- ▶ Το ζεστό χάρις στο κρύο κ.τ.λ. (3η παράγραφος, τελείες) → συντομογραφία
- ▶ Θα υπήρχε η ζωή δίχως αυτόν; (3η παράγραφος, ερωτηματικό) → ρητορικό ερώτημα, που στόχο έχει να προβληματίσει
- ▶ από το «είναι» στο «γίνεσθαι» (4η παράγραφος, εισαγωγικά) → ειδική ορολογία
- ▶ είκοσι έξι περίπου αιώνες. [...] (4η παράγραφος, αποσιωπητικά εντός αγκυλών) → παράλειψη μέρους του κειμένου/αποσπάσματος
- ▶ την ομορφιά, το κάλλος, όπως το αποκαλούσαν οι παλαιοί (6η παράγραφος, κόμμα) → επεξήγηση, χρήση συνώνυμης λέξης

Δ3. Το α' πληθυντικό πρόσωπο δημιουργεί μια αίσθηση οικειότητας (αμεσότητα) ανάμεσα στον πομπό και στον δέκτη, αφού ο πομπός εντάσσει τον εαυτό του μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων, π.χ. το σύνολο της ανθρωπότητας που αντιμετωπίζει τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο. Η χρήση του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου αποπνέει συλλογικότητα, ενώ ο λόγος αποκτά αμεσότητα.

*«Οι δύο αυτές λειτουργικές διαδικασίες που συνυπάρχουν αρμονικά εγγυώνται την ύπαρξη και την αϊδιότητα του κόσμου, με την εναλλαγή της μίας κατάστασης με την άλλη. Δεν θα υπήρχε ο κόσμος έτσι όπως (οι άνθρωποι) τον ζούνε και τον γνωρίζουνε εάν καταργούνταν η μία απ' αυτές τις δύο δυνάμεις, και δεν μιλάμε φυσικά σε γήινο επίπεδο αλλά σε κοσμικό. Δυστυχώς **οι άνθρωποι**, υπακούοντας κυρίως στα ένστικτά τους, **αντιλαμβάνονται** τον κόσμο τελείως διαφορετικά απ' ότι θα έπρεπε, επιλέγοντας κυρίως αυτό που **τους** ευχαριστεί και **τους** τέρπει ενώ αποδιώχνουν εκείνο που **τους** δυσαρρεστεί. Η παρανόηση και η πλάνη ξεκινά από την επιθυμία που **τους** κατέχει να **βιώσουν** την ζωή **τους** παντοτινά και αιώνια σαν μέσα σε γιορτή και σχόλη, βουτηγμένοι μέσα σε χαρές, γλέντια και πανηγύρια. Δεν είναι όμως έτσι γραμμένο στο βιβλίο της φύσης. [...]»*

Το γ' πληθυντικό πρόσωπο προσδίδει στο κείμενο αντικειμενικότητα, αμεροληψία και ουδετερότητα, αφού οι επισημάνσεις του συγγραφέα φαίνονται αναμφισβήτητες και γενικώς αποδεκτές. Ακόμα, ο συγγραφέας αποστασιοποιείται, καθώς λειτουργεί ως αντικειμενικός παρατηρητής και κάνει το ύφος έμμεσο και επίσημο.

Δ4. Η υπόθεση είναι «Εάν λοιπόν ο έρωτας και ο θάνατος συνθέτουν και λειτουργούν την φύση και τον κόσμο» και η απόδοσή της «στέκονται σαν θυρωροί και ελεγκτές στην Πύλη που οδηγεί από το “είναι” στο “γίνεσθαι” όπως θα έλεγαν οι αρχαίοι». Ο δοκιμιογράφος σκόπιμα χρησιμοποιεί σαν υπόθεση αυτό που έχει αναφέρει ρητά ήδη από την πρώτη παράγραφο με στόχο να δώσει έμφαση στα λεγόμενά του, αλλά

Έξυπνα και Εύκολα!

και να αναφερθεί νοηματικά στην υπερδύναμη που ελέγχει τον έρωτα και τον θάνατο. Ουσιαστικά, η υπόθεση εντείνει τον συλλογισμό του και λειτουργεί συνεκτικά με όσα ακολουθούν στο κείμενο.

Β. Λογοτεχνικό κείμενο
Κάρολ Ανν Ντάφι, «Μήνυμα»

A1. Η σχέση μεταξύ του ποιητικού υποκειμένου και του προσώπου που επικοινωνεί είναι ερωτική. Πρόκειται για μία σχέση που εξελίσσεται εξ αποστάσεως με τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών που χρησιμεύουν στην επικοινωνία. Το συναίσθημα, οι σκέψεις και οι ιδέες των ερωτευμένων μεταλαμπαδεύονται από τη μία πλευρά στην άλλη μέσω των μηνυμάτων και του κώδικα γραπτής επικοινωνίας. Ανάμεσα στο ποιητικό υποκείμενο και τον ερωτικό σύντροφο δεν υπάρχει δια ζώσης επαφή και όλα είναι θέμα φαντασίας και υποκειμενικότητας, εφόσον η επικοινωνία πραγματοποιείται με τεχνητό τρόπο.

A2. Το ποιητικό υποκείμενο είναι βαθιά ερωτευμένο με το πρόσωπο που επικοινωνεί χρησιμοποιώντας το τεχνητό μέσο του κινητού και τα μηνύματα. Τα συναισθήματα που βιώνει είναι φυσικά ο έρωτας και η έντονη επιθυμία να βρεθεί εκ του σύνεγγυς με τον εραστή της. Νιώθει, επίσης, λύπη και απόγνωση διότι όσα μηνύματα και να στείλει ή όσες φορές και να ξαναδιαβάσει τα μηνύματα που λαμβάνει προσπαθεί να νιώσει τα φιλιά και το άγγιγμα του συντρόφου της, ο οποίος όμως βρίσκεται μακριά. Αυτή η κατάσταση χαρακτηρίζεται από την ατέρμονη προσπάθεια του ποιητικού υποκειμένου να βιώσει στην πραγματικότητα όλα όσα επιθυμεί σε σχέση με τον έρωτά της. Λείπει η αφή, η ακοή και άλλες αισθήσεις του ανθρώπινου οργανισμού, οι οποίες έχουν περιοριστεί λόγω της απόστασης που υπάρχει από το άτομο που επικοινωνεί.

B1. Στο ποίημα χρησιμοποιείται το α' ενικό πρόσωπο έτσι ώστε το ποιητικό υποκείμενο να αποδώσει με τη σειρά τις ενέργειες και τις πράξεις που πραγματοποιεί καθόλη τη διάρκεια της επικοινωνίας του με τον ερωτικό του σύντροφο («Φροντίζω το κινητό τώρα... Διαβάζω πάλι το πρώτο... Προσπαθώ να φανταστώ τα χέρια σου»). Το συγκεκριμένο ρηματικό πρόσωπο προσφέρεται έτσι ώστε το ποιητικό υποκείμενο να μεταλαμπαδεύσει στους αναγνώστες τα βιώματα και τις σκέψεις του, ενώ παράλληλα προσδίδει στο ποίημα εξομολογητικό τόνο και άμεσο, οικείο ύφος. Ο άμεσος, ζωντανός και παραστατικός λόγος που δημιουργείται από το α' ενικό ρηματικό πρόσωπο διεγείρει το ενδιαφέρον και προσεγγίζει συναισθηματικά τον δέκτη, ο οποίος ευαισθητοποιείται σε σχέση με το ποιητικό υποκείμενο. Σε ένα μόνο σημείο το ποιητικό υποκείμενο επιλέγει να μιλήσει με α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο για να αναφερθεί στη διαδικασία της επικοινωνίας με το αντικείμενο του

Έξυπνα και Εύκολα!

πόθου του («Οι κώδικες που στέλνουμε»). Προφανώς, μέσα στο α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο εντάσσονται τα δύο άτομα που συνομιλούν με μηνύματα μεταξύ τους. Η επιλογή αυτή στο συγκεκριμένο σημείο (και όχι σε όλα τα υπόλοιπα) καθιστά σαφές στον αναγνώστη ότι η αγωνία για μία δια ζώσης συνάντηση είναι κυρίως προσωπική ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου που μας μιλά και δεν γνωρίζουμε εάν έχει τα ίδια συναισθήματα και η απέναντι πλευρά της επικοινωνίας.

B2.

1. σαν πληγωμένο πουλί [παρομοίωση]
2. Διαβάζω πάλι το πρώτο, το δεύτερο, το τρίτο [ασύνδετο σχήμα]
3. Μηνύματα, μηνύματα, μηνύματα [επανάληψη]
4. γεμάτα με τις βαρυσήμαντες λέξεις μας [μεταφορά]
5. Προσπαθώ να φανταστώ τα χέρια σου [οπτική εικόνα]

B3. Η επαναληψιμότητα της αποστολής και της παραλαβής μηνυμάτων αισθητοποιείται εντός του ποιήματος φυσικά με το σχήμα λόγου της επανάληψης στο σημείο «Μηνύματα, μηνύματα, μηνύματα». Η ποιήτρια Κάρολ Ανν Ντάφι μέσω της επανάληψης επιδιώκει να αποδώσει στον αναγνώστη τη συνεχή και επαναλαμβανόμενη αποστολή και παραλαβή μηνυμάτων από και προς το ποιητικό υποκείμενο. Η χρήση του ενεστώτα (π.χ. φροντίζω, στέλνουμε, κ.ά.) και οι τροπικές ενεργητικές μετοχές «αναζητώντας» και «νιώθοντας» παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο συνεχώς το ποιητικό υποκείμενο αναζητά τα φιλιά στα μηνύματα, καθώς παράλληλα νιώθει ότι κάνει κάτι παράλογο.

Γ. Στο ποίημα παρουσιάζεται το ποιητικό υποκείμενο να βρίσκεται σε μία κατάσταση συνομιλίας με τον άνθρωπο που διατηρεί ερωτική σχέση ή επιδιώκει να διατηρήσει. Η αποστολή μηνυμάτων αποτελεί ουσιαστικά τον μοναδικό τρόπο επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης αυτών των δύο ανθρώπων, που δεν καλύπτει την ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου για πραγματική αγάπη και έκφραση συναισθημάτων. Όσο κι αν προσπαθεί να ξαναδιαβάσει τα μηνύματα και να φανταστεί ορισμένα πράγματα, η κατάσταση παραμένει πάντα στάσιμη και ίδια.

Όσο περνούν τα χρόνια η τεχνολογία και το διαδίκτυο εισβάλλουν συστηματικά στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν και επικοινωνούν μεταξύ τους με αποτέλεσμα να μεταβάλλεται ο τρόπος με τον οποίο μοιράζονται μεταξύ τους τα συναισθήματά τους και τις ιδέες τους. Οι άνθρωποι ζουν στην ψευδαίσθηση ότι διατηρούν κάποια σχέση μόνο επειδή ανταλλάσσουν κάποια μηνύματα, χωρίς πολλές φορές να έχουν δει ποτέ τον σύντροφό τους. Το φαινόμενο αλλοιώνει τη φύση του ανθρώπου αλλά και τη λειτουργικότητα των αισθήσεών του, καθώς καταστρατηγεί την κοινωνική συναναστροφή, την ανάγκη για άμεση επικοινωνία και ενσυναίσθηση.

Έξυπνα και Εύκολα!